

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**з підготовки до практичних занять,
самостійної та індивідуальної роботи з**
освітнього компонента «Психологія малих груп»
для здобувачів спеціальності С4 «Психологія»
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти
денної та заочної форми здобуття вищої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО

на засіданні кафедри публічного управління та
адміністрування
Навчально-наукового юридичного інституту
(протокол № 2 від 21.10.2025р.)

ПОГОДЖЕНО

на засіданні Науково-методичної ради
Державного університету економіки і
технологій
(протокол № 3 від 21.10.2025р.)

Кривий Ріг
2025

Методичні вказівки з підготовки до практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з освітнього компонента «Психологія малих груп» для здобувачів спеціальності С4 «Психологія» денної та заочної форми здобуття вищої освіти / укладачі: Ю. МАЄР, Н. ШУЛЮК, М. ТЮГАНОВА. Кривий Ріг, ДУЕТ, 2025 р. 28 с.

Укладачі:	Юлія МАЄР	доктор філософії з психології, доцент кафедри психології
	Надія ШУЛЮК	магістр психології, асистент кафедри психології
	Марія ТЮГАНОВА	магістр психології, асистент кафедри психології

Відповідальний за випуск: Ганна ПУРІЙ, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, к.е.н., доцент

Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з освітнього компонента «Психологія малих груп». Ці методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти спеціальності С4 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форми навчання. Метою рекомендацій є сприяння формуванню практичних умінь і навичок у вивченні психологічних закономірностей функціонування та розвитку малих соціальних груп, аналізі групової динаміки, структури, міжособистісних відносин, лідерства й прийняття рішень у групах. Матеріали допоможуть студентам оволодіти методами дослідження групових процесів, розвинути здатність до самостійного аналізу ситуацій взаємодії в малих групах, а також сформувати навички застосування знань у практичній психологічній діяльності.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Перелік завдань з підготовки до практичних занять та самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти	11
Поточне та підсумкове оцінювання	16
Перелік питань для підготовки до підсумкового оцінювання	21
Список використаних джерел	27

ВСТУП

Актуальність дисципліни «Психологія малих груп». У сучасному суспільстві, що характеризується високим рівнем соціальної взаємодії, швидкими змінами та ускладненням міжособистісних комунікацій, особливої значущості набуває глибоке розуміння закономірностей функціонування малих соціальних груп. Ефективна робота в командах, управління груповими процесами, вирішення конфліктів і забезпечення психологічного комфорту в колективах вимагають спеціальної професійної підготовки майбутніх психологів.

Дисципліна «Психологія малих груп» дозволяє:

- перевести теоретичні знання про групову динаміку в площину практичного застосування;
- сформувати навички аналізу структури груп, ролей, статусів та особливостей міжособистісної взаємодії;
- навчитися розпізнавати та інтерпретувати соціально-психологічні явища, що виникають у малих групах (лідерство, конформність, згуртованість, групове мислення тощо);
- розвивати вміння діагностики та психологічного впливу у груповому середовищі.

Опанування даного курсу є важливою складовою професійного становлення психолога, здатного ефективно працювати з колективами, групами підтримки, освітніми, виробничими чи терапевтичними спільнотами.

Мета дисципліни «Психологія малих груп» є освоєння здобувачами вищої освіти теоретичних та методологічних основ психології малих груп, групові відмінності в малих групах, освоєння в узагальненому вигляді сучасних уявлень про психологію малих груп, як одного з напрямів психологічної науки.

Завдання дисципліни сформувати у здобувачів вищої освіти компетентності щодо теоретичних та методологічних основ психології малих груп, вивчити фундаментальні поняття проявів соціально-психологічних явищ в малих групах, закономірності поведінки людей в малих групах, методи емпіричного дослідження цієї поведінки, набір ефективних засобів і технологій соціального впливу на поведінку та відносини в малих групах. Очікувані результати навчання. У результаті опанування дисципліни здобувачі вищої освіти: зможуть застосовувати базові методи дослідження психічних процесів у навчальних і практичних ситуаціях; навчатися аналізувати результати психологічного експерименту й робити обґрунтовані висновки; розвинуть навички роботи в команді, оформлення протоколів та звітів; сформулюють засади для подальшої професійної спеціалізації та самостійного дослідження поведінки людини з позиції загальної психології.

Метою методичних рекомендацій є надання допомоги здобувачам вищої освіти у формуванні цілісної системи теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для дослідження динаміки, структури та психологічних закономірностей функціонування малих соціальних груп.

Рекомендації спрямовані на: засвоєння ключових понять соціальної та групової психології (групова динаміка, структура групи, норми, ролі, статуси, лідерство, конформізм тощо); розвиток умінь аналізувати міжособистісні стосунки в групі та чинники, що впливають на поведінку її учасників; оволодіння методами вивчення малих груп (соціометрія, спостереження, анкетування, контент-аналіз, групова дискусія тощо); формування практичних навичок роботи з емпіричними даними, їх опису, інтерпретації та узагальнення; розвиток аналітичного мислення та здатності пов'язувати теоретичні знання з реальними ситуаціями групової взаємодії у професійній діяльності психолога.

Тема 1. Проблема вивчення малих груп у соціальній психології.

1. Поняття малої групи у соціальній психології.
2. Класифікації малих груп.
3. Етапи вивчення, теоретичні підходи дослідження малих груп.
4. Утворення та розвиток малої групи.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке «мала група»? За якими ознаками мала група відрізняється від інших соціальних груп?
2. Яку кількість осіб включає мала група? Розкрийте закономірності функціонування малої групи залежно від її кількісного складу.
3. Які функції виконує мала група?
4. Що таке «групова динаміка»? Назвіть складові групової динаміки.
5. Охарактеризуйте механізми групової динаміки.

Самостійна робота:

Написати реферат на одну з тем, від 10 сторінок.

Реферат (лат. *refere* — доношу, повідомляю, переказую) — короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлений у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури на тему).

Оформлення реферату: титул, зміст, вступ, література.

Текст реферату необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Шрифт тексту – Times New Roman, накреслення – звичайне, розмір шрифту 14 пт, колір тексту – чорний. Параметри абзацу: вирівнювання – за шириною, перший рядок – відступ 1,25 см, інтервал – до абзацу 0 пт, після абзацу 0 пт, міжрядковий інтервал – полуторний.

Теми:

1. Психологічна структура малої групи: елементи, зв'язки, взаємодія.
2. Групова динаміка: стадії розвитку малої групи.
3. Лідерство в малих групах: стилі, функції, ефективність.
4. Соціальні ролі та статуси в малих групах.
5. Конформізм і незалежність у груповій поведінці: психологічні механізми.
6. Методи вивчення малих груп у психології: соціометрія, спостереження, тестування.
7. Міжособистісна атракція як чинник згуртованості групи.
8. Конфлікти в малих групах: причини, типи, шляхи подолання.
9. Ефект групового тиску: класичні експерименти та сучасні інтерпретації.
10. Роль групової ідентичності у формуванні поведінки особистості.
11. Психологія прийняття рішень у малих групах..

12. Групова згуртованість: поняття, чинники, наслідки.
13. Маніпуляції та вплив у груповій взаємодії.
14. Малі групи в навчальному середовищі: соціально-психологічні особливості.
15. Психологія неформальних груп у професійному колективі.

Опрацювання літератури:

основна: 1-6.

додаткова: 1-7.

Тема 2. Структура малої групи.

1. Багатомірний підхід до вивчення групової структури.
2. Порівневий підхід до вивчення групової структури.
3. Моделі групової структури.

Самостійна робота:

Здійснити пошук наукової публікації з проблематики, що охоплюється курсом «Психологія малих груп». Обрана стаття повинна відповідати наступним критеріям:

- бути опублікованою в науковому журналі (українському або міжнародному);
- мати чітко вказаного автора, назву та електронне посилання (DOI або URL);
- стосуватися однієї з базових тем курсу (історія психології, предмет і методи психології, основи психічної діяльності тощо);
- містити актуальну наукову інформацію, що може бути використана для рефлексії та аналітичного осмислення.

На основі прочитаної статті підготуйте есе, в якому:

- коротко охарактеризуйте основні положення статті;
- висловіть власне бачення проблеми, що розглядається у публікації;
- аргументовано проаналізуйте значущість отриманої інформації для розуміння предмету психології.
- Обсяг есе: 1–3 сторінки друкованого тексту (шрифт Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал 1,5).

Запитання для самоконтролю:

1. Чому люди об'єднуються в малі групи?
2. Охарактеризуйте одномірні моделі розвитку малої групи.
3. Охарактеризуйте двомірні моделі розвитку групи.
4. Що таке «колектив»? Як розглядається процес розвитку малої групи в моделях колективоутворення?
5. Які закономірності розвитку малої групи виділено в моделях колективоутворення Л. Уманського та А. Петровського?

Опрацювання літератури:

основна 1-6.

додаткова 1-7.

Тема 3. Норми і нормативний вплив малої групи.

1. Поняття групових норм, їх значення для функціонування групи.
2. Нормативний вплив групової більшості.
3. Нормативний вплив групової меншості.
4. Нормативний вплив референтних груп особистості.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке групові норми і яку роль вони відіграють у регуляції поведінки членів групи?
2. Яким чином групова більшість впливає на дотримання норм та поведінку індивіда в групі?
3. У чому полягає вплив меншості на групові норми та як він може змінювати позицію більшості?
4. Як нормативний вплив референтної групи формує погляди, оцінки та поведінку особистості?

Опрацювання літератури:

основна 1-6.

додаткова 1-7.

Тема 4. Згуртованість у малій групі.

1. Визначення, основні підходи дослідження згуртованості.
2. Чинники виникнення згуртованості.
3. Психологічні наслідки згуртованості.

Запитання для самоконтролю:

1. У чому полягає поняття згуртованості групи та які основні підходи використовуються для її дослідження в соціальній психології?
2. Які основні чинники сприяють виникненню згуртованості в малій соціальній групі?
3. Які психологічні наслідки може мати висока чи низька згуртованість групи для її членів і функціонування групи загалом?

Опрацювання літератури:

основна 1-6.

додаткова 1-7.

Тема 5. Лідерство і керівництво в малій групі.

1. Поняття, функції лідерства та керівництва.
2. Теоретичні підходи вивчення лідерства і керівництва.

Запитання для самоконтролю:

1. У чому полягає різниця між поняттями «лідерство» і «керівництво» в соціальній психології?
2. Які основні функції виконує лідер у малій соціальній групі?
3. Які теоретичні підходи використовуються для вивчення лідерства (традиційні та сучасні)?
4. Як різні теорії пояснюють виникнення та ефективність лідерства в груповій динаміці?

Опрацювання літератури:

основна: 1-6.

додаткова: 1-7.

Тема 6. Ухвалення групових рішень.

1. Поняття, функції лідерства та керівництва.
2. Актуальність вивчення групових рішень, їх переваги.
3. Ефект «групового духу».

Запитання для самоконтролю:

1. Які ключові функції виконує лідер та керівник у малій соціальній групі, і чим відрізняються їхні ролі?
2. Чому вивчення процесу прийняття групових рішень є актуальним у сучасній соціальній психології?
3. У чому полягають основні переваги групових рішень порівняно з індивідуальними?
4. Що таке ефект «групового духу» (groupthink), і як він впливає на якість прийняття рішень у групі?

Опрацювання літератури:

основна: 1-6.

додаткова: 1-7.

Тема 7. Міжособистісне сприймання, сумісність та міжособистісний конфлікт.

1. Міжособистісне сприймання.
2. Міжособистісна сумісність.
3. Міжособистісний конфлікт.
4. Екологія малої групи.

Запитання для самоконтролю:

1. Які чинники впливають на процес міжособистісного сприймання в малій групі?
2. У чому полягає поняття міжособистісної сумісності та як вона впливає на ефективність групової взаємодії?

3. Які основні причини виникнення міжособистісних конфліктів у малих групах та шляхи їх розв'язання?
4. Що таке екологія малої групи та як вона впливає на психологічний клімат у колективі?

Опрацювання літератури:

основна: 1-6.

додаткова: 1-7.

Тема 8. Групові ефекти.

1. Базові групові ефекти.
2. Часткові групові ефекти.

Запитання для самоконтролю:

1. Що розуміється під базовими груповими ефектами в соціальній психології?
2. Які приклади базових групових ефектів найчастіше проявляються у взаємодії членів малої групи?
3. Чим часткові групові ефекти відрізняються від базових?
4. Який вплив мають часткові групові ефекти на прийняття рішень у групі?

Опрацювання літератури:

основна: 1-6.

додаткова: 1-7.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Завдання 1.

Створити презентацію на одну з тем.

1. Методи дослідження в психології малих груп. 2. Охарактеризуйте основні ознаки малої групи та її відмінність від великих соціальних груп. 3. Проведіть порівняльний аналіз малої групи та натовпу, зазначивши ключові особливості. 4. Напишіть есе на тему: "Роль малої групи у формуванні соціальних норм та індивідуальної поведінки". 5. Розгляньте різні підходи до класифікації малих груп та наведіть приклади для кожної категорії. 6. Поясніть, як цілі групи можуть впливати на її класифікацію (наприклад, робоча група, група за інтересами).

Завдання 2.

Створіть презентацію на одну з тем.

1. Опишіть основні елементи структури малої групи (роль, статус, норми, взаємодія) на прикладі спортивної команди або робочої групи. 2. Проаналізуйте, як структура малої групи впливає на її ефективність і згуртованість. 3. Створіть схему структури малої групи та поясніть, як взаємодія між її членами впливає на прийняття рішень. 4. Розгляньте багатомірний підхід до вивчення групової структури та наведіть приклади, як його можна застосувати для аналізу професійної команди. 5. Підготуйте презентацію, в якій поясніть, як багатомірний підхід дозволяє враховувати різні аспекти взаємодії та комунікації всередині групи. 6. Проаналізуйте, як використання багатомірного підходу може покращити розуміння соціальних ролей і статусів у малих групах.

Завдання 3.

Створіть презентацію на одну з тем.

1. Поясніть, що таке норми у малій групі, та наведіть приклади, як вони впливають на поведінку її членів. 2. Проведіть дослідження у студентській групі, визначивши, які норми існують і як вони регулюють поведінку студентів. 3. Створіть презентацію, де проаналізуйте, як зміна групових норм впливає на ефективність взаємодії в команді. 4. Напишіть есе на тему: "Значення групових норм для збереження цілісності і згуртованості групи". 5. Охарактеризуйте роль формальних та неформальних норм у функціонуванні групи. Зробіть порівняння цих типів норм на прикладі реальних життєвих ситуацій. 6. Підготуйте кейс-стаді, в якому поясніть, як порушення групових норм впливає на загальну динаміку та моральний клімат у групі.

Завдання 4.

Створіть презентацію на одну з тем.

1. Психологічні основи згуртованості в малих групах. 2. Фактори, що впливають на згуртованість у групах. 3. Роль комунікації у створенні згуртованості. 4. Важливість ефективної комунікації. 5. Методи покращення комунікацій у групі. 6. Етапи формування згуртованої групи. 7. Моделі розвитку груп (наприклад, модель Тукмана: формування, штурм, нормування, виконання). 8. Виклики на різних етапах. 9. Лідерство і згуртованість у малій групі. 10. Типи лідерства та їхній вплив на згуртованість. 11. Як лідер може сприяти розвитку згуртованості. 12. Конфлікти та їх вплив на згуртованість. 13. Причини виникнення конфліктів у малих групах. 14. Як конструктивне вирішення конфліктів може підвищити згуртованість. 15. Вплив групових норм на згуртованість. 16. Як групові норми та цінності впливають на згуртованість. 17. Соціальний контроль і санкції в групі. 18. Згуртованість у робочих командах. 19. Вплив згуртованості на ефективність роботи команди. 20. Приклади успішних і неуспішних команд. 21. Соціальні ролі та їхній вплив на згуртованість. 22. Роль розподілу функцій і відповідальності. 23. Вплив "рольового конфлікту" на згуртованість групи. 24. Методи підвищення згуртованості в малій групі. 25. Психологічні та соціальні техніки для згуртованості групи. 26. Роль тимблдингу в згуртуванні групи.

Завдання 5.

Створіть презентацію на одну з тем.

1. Соціально-комбінаторні підходи до ухвалення групових рішень
2. Основи соціально-комбінаторних підходів у групових рішеннях.
3. Визначення та концепція соціально-комбінаторного підходу.
4. Переваги використання цього підходу для ухвалення рішень у групах.
5. Теорія голосування як соціально-комбінаторний метод ухвалення рішень.
6. Моделі голосування в групових процесах.
7. Переваги та недоліки різних моделей голосування (одноголосність, більшість, консенсус).
8. Алгоритмічні підходи до прийняття рішень у групах: комбінаторний аналіз.
9. Роль алгоритмів у спрощенні складних групових рішень.
10. Алгоритми для пошуку оптимальних рішень у складних групах (методи оптимізації, генетичні алгоритми тощо).
11. Методи ранжування і вибору альтернатив у групових рішеннях.
12. Соціально-комбінаторні методи для створення рейтингових систем.
13. Як ранжування альтернатив впливає на колективні рішення.
14. Групове прийняття рішень у конфліктних ситуаціях: комбінаторні підходи.
15. Методи вирішення конфліктів за допомогою комбінаторних моделей.
16. Стратегії досягнення компромісу в умовах конфлікту інтересів.
17. Колективний інтелект і соціально-комбінаторні підходи.

18. Як комбінаторні моделі можуть покращити колективний інтелект.
19. Приклади використання колективного інтелекту для оптимізації групових рішень.
20. Соціальні мережі та комбінаторні підходи до прийняття рішень.
21. Вплив соціальних мереж на процес прийняття групових рішень.
22. Як комбінаторні підходи можуть використовувати дані соціальних мереж для ухвалення рішень.
23. Багатокритеріальні методи прийняття групових рішень.
24. Використання багатокритеріального аналізу для оцінки та вибору найкращих рішень.
25. Переваги комбінаторних підходів для врахування різних критеріїв.
26. Застосування теорії ігор у соціально-комбінаторних підходах до ухвалення рішень.
27. Як теорія ігор допомагає моделювати процес прийняття рішень у групах.
28. Роль стратегії та взаємодії учасників у процесі ухвалення рішень.
29. Комбінаторні моделі для прогнозування результатів групових рішень:
30. Методи прогнозування ймовірних результатів на основі комбінаторних підходів.
31. Використання прогнозування для оптимізації процесу прийняття рішень.
32. Соціальні дилеми та комбінаторні підходи до їх вирішення.
33. Моделювання соціальних дилем (наприклад, дилема в'язня) у групових рішеннях.
34. Як комбінаторні методи допомагають досягти найкращого колективного результату.
35. Використання штучного інтелекту у соціально-комбінаторних підходах до ухвалення рішень.
36. Роль штучного інтелекту у покращенні комбінаторних процесів прийняття рішень.
37. Алгоритми машинного навчання для оптимізації групових рішень.
38. Ризики та невизначеність у групових рішеннях: комбінаторні моделі управління ризиками.
39. Як комбінаторні моделі допомагають враховувати ризики під час прийняття рішень.
40. Стратегії управління ризиками у груповому процесі.
41. Математичні моделі для аналізу ефективності групових рішень.
42. Види математичних комбінаторних моделей для оцінки ефективності рішень.
43. Використання математичних методів для оптимізації результатів у групах.
44. Психологічні аспекти соціально-комбінаторних підходів до ухвалення рішень.
45. Як когнітивні упередження впливають на комбінаторні моделі.

46. Роль психології в комбінаторних підходах до групових рішень.

Завдання 6.

Переглянути відео.

<https://www.youtube.com/watch?v=eZy-D76MH2k>

«Поведінка натовпу» лекція з дисципліни «Психологія масової свідомості»

Написати есе на тему:

1. Психологічні механізми поведінки натовпу: дослідження конформізму, ідентифікації та колективної істерії, які формують реакції та дії натовпу.

2. Ефект соціального зараження та передача емоцій у натовпі: як поширюються паніка, агресія або, навпаки, емоційна підтримка та солідарність серед людей.

3. Феномен "деіндивідуалізації" у натовпі: втрата особистої ідентичності та зниження відчуття відповідальності в ситуації масового зібрання.

4. Роль лідера та авторитету в управлінні натовпом: як лідерські фігури та зовнішні авторитети можуть контролювати або провокувати поведінку натовпу.

5. Соціальні мережі як "цифровий натовп": як інтернет і соціальні платформи створюють цифрові натовпи, поширюючи чутки, паніку чи протестні настрої.

6. Масова паніка: причини та наслідки: як виникає паніка в натовпі, які механізми її запуску та чому люди в таких ситуаціях часто діють ірраціонально.

7. «Ефект свідка» в натовпі та дифузія відповідальності: як присутність великої кількості людей впливає на бажання допомагати або втручатися в критичні ситуації.

8. Поведінка натовпу під час масових протестів та революцій: психологія колективної мобілізації, відчуття єдності та реакція на зовнішні виклики.

9. Стадіонний ефект і агресія в спортивному натовпі: як спортивні заходи та їх атмосфера змінюють поведінку індивідів і сприяють підвищенню агресії.

10. Теорії поведінки натовпу: порівняльний аналіз: огляд основних теорій (теорія конвергенції, нормативна теорія, теорія спільної ідентичності тощо) і їх застосування в сучасному суспільстві.

Завдання 7.

Створіть презентацію на одну з тем.

1. Основи міжособистісної комунікації. 2. Невербальна комунікація та її роль у спілкуванні. 3. Психологія спілкування у віртуальному просторі. 4. Особливості комунікації у соціальних мережах, месенджерах та її вплив на міжособистісні відносини. 5. Ефективне слухання як основа успішної комунікації. 6. Методи активного слухання та його роль побудові довірчих відносин. 7. Маніпуляції у спілкуванні: психологія впливу та захисту. 8. Способи маніпуляцій, що використовуються у спілкуванні, та методи їх розпізнавання та нейтралізації. 9. Конфлікти у спілкуванні: причини, стадії та шляхи вирішення. 10. Роль емпатії у спілкуванні. 11. Культурні відмінності у спілкуванні. 12. Комунікація у діловому середовищі: психологічні аспекти. 13. Психологічні

бар'єри у спілкуванні. 14. Комунікативні стилі та їх вплив на взаємодію. 15. Комунікація в умовах стресу та кризи. 16. Стереотипи та упередження у спілкуванні.

Завдання 8.

Оберіть одне з завдань.

Завдання 1.

Поясніть, що таке базові групові ефекти. Наведіть мінімум три приклади таких ефектів у реальних групових ситуаціях. Визначте поняття часткових групових ефектів і опишіть, чим вони відрізняються від базових групових ефектів. Наведіть приклади часткових групових ефектів та поясніть їх можливий вплив на прийняття рішень у групі.

Завдання 2.

Використайте приклади з власного досвіду або запропоновані кейси:

Проаналізуйте ситуацію з груповою взаємодією, в якій проявлявся базовий груповий ефект (наприклад, групова поляризація, ефект соціального лофінгу, конформізм). Опишіть, як це впливало на результати групової роботи. Визначте часткові групові ефекти, які могли впливати на поведінку учасників у цій ситуації. Запропонуйте способи мінімізації негативних наслідків цих групових ефектів.

Завдання 3.

Розділіться на малі групи по 4-5 осіб. Відтворіть уявну групову ситуацію, в якій проявляються різні групові ефекти (базові і часткові). Після виконання обговоріть у групі: Які ефекти було помічено?; Як вони вплинули на спільну діяльність?; Що можна зробити для підвищення ефективності групової взаємодії?

ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

G. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Складові поточного контролю результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти	Форма підсумкового контролю			
	екзамен		залік	
	за формами навчання		за формами навчання	
	денна	заочна	денна	заочна
Поточний контроль				
Знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях	-	-	40	30
Виконання модульних контрольних робіт	-	-	20	20
Виконання і захист завдань самостійної роботи	-	-	30	40
Професійні комунікації за компонентом	-	-	5	5
Наукова робота за компонентом	-	-	5	5
Підсумковий контроль				
	-	-	-	-
УСЬОГО	-	-	100	100

Результати контролю знань слугують основним показником, за яким оцінюється робота окремого здобувача, академічної групи, курсу.

Контроль знань здійснюється у вигляді:

- 1) поточного контролю знань ;
- 2) підсумкового контролю знань .

Поточний контроль знань здобувача є невід'ємною частиною всього навчального процесу і засобом виявлення ступеню засвоєння здобувачем програмного матеріалу.

Підсумковий контроль результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти

1. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння категоріальним апаратом, фаховою термінологією та теоретичними знаннями;
- вміння демонструвати практичні навички при розв'язуванні задач, вирішенні ситуацій;
- вміння продемонструвати креативність та системність знань, володіння сучасними методами, методиками при вирішенні практичних питань.

2. Загальна підсумкова оцінка вивчення освітнього компоненту з підсумковим

контролем у формі екзамену складається із суми результатів поточного та підсумкового контролю, яка фіксується в екзаменаційній відомості. Якщо за результатами екзамену здобувач вищої освіти набрав менше 30 балів, вважається, що він не склав екзамен. В цьому випадку підсумкова оцінка складається лише з результатів поточного контролю, яка і фіксується в екзаменаційній відомості.

3. Здобувачі вищої освіти, які за сумарним результатом поточного і підсумкового контролю у формі екзамену набрали від 21 до 59 балів (включно), після належної підготовки мають право повторно скласти екзамен.

Перескладання екзамену з дисципліни дозволяється двічі (вдруге – комісії). У загальному підсумковому оцінюванні рівня результатів освітньої діяльності цих здобувачів вищої освіти враховується результат поточного контролю рівня знань, умінь та навичок.

Здобувачі вищої освіти, які за сумарним результатом поточного і підсумкового контролю у формі екзамену набрали менше 21 бала, не допускаються до повторного складання екзамену.

Вони повинні вивчати освітній компонент за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультативної роботи, після чого здобувач вищої освіти допускається до перескладання екзамену.

Зміст даного пункту розповсюджується на здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання.

4. Порядок повторного проходження контрольних заходів та повторного вивчення освітнього компоненту регулюється Положенням про порядок повторного проходження контрольних заходів та повторного вивчення дисципліни.

Освітній процес в Університеті відбувається за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять в Університеті є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне, факультативне заняття;
- 3) контактне заняття;
- 4) консультація.

Лекція – це основна форма проведення навчального заняття, що є логічно довершеним, науково обґрунтованим і систематизованим викладом певного наукового чи науково-методичного питання, ілюстрованим за

необхідності засобами наочності та демонстрацією результатів досліджень.

Лекція покликана формувати у здобувачів вищої освіти основи знань з певної наукової галузі, а також визначати напрям, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти з відповідного освітнього компонента.

Лекція повинна охоплювати все нове, що є в законодавчих та інших нормативно-правових актах, у фаховій і навчальній літературі, висвітлювати динаміку змін та актуальні проблемні питання. У процесі викладення лекційного матеріалу можуть використовуватися результати науково-дослідної роботи лектора і викладачів кафедри, лекція повинна мати проблемний характер.

Практичне заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень освітнього компонента і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти – це форма організації освітнього процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачами вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі освітньої програми і послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця.

У ході самостійної роботи здобувачів вищої освіти має перетворитися на активного учасника освітнього процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Самостійна робота – основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, визначається навчальним планом і становить, як правило, не менше як $1/3$ і не більше як $2/3$ загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретного освітнього компонента.

Науково-дослідницька робота – це форма організації наукової та дослідницької роботи здобувачів вищої освіти, за якої вони залучаються до активної самостійної (або під керівництвом викладача) науково-дослідницької діяльності для формування наукового світогляду, розвитку науково-дослідних умінь, навичок творчого вирішення практичних завдань; це форма сприяння молодим дослідникам в опануванні методології та методів наукового пошуку.

Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти в Університеті відбувається за трьома основними напрямками: науково-дослідницька робота в освітньому процесі; науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти у позанавчальний час; науково-організаційні заходи – конференції, конкурси, олімпіади та ін.

Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти у освітньому процесі є обов'язковою і визначається навчальними планами і робочими навчальними планами (спеціальні лекційні курси з основ наукових досліджень, різні види навчальних занять з елементами наукових досліджень тощо).

Виконання науково-дослідницької роботи у процесі вивчення освітніх компонентів відбувається за умов оптимального співвідношення репродуктивних і творчих завдань, індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання, максимального насичення занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти у позанавчальний час є ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Індивідуальне завдання – одна з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти і має на меті поглиблення, узагальнення і закріплення знань, які здобувачі вищої освіти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

До індивідуальних завдань належать такі: підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні дослідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.

Види індивідуальних завдань, терміни їх видачі, виконання і захисту встановлюються кафедрою.

Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт з комплексної тематики кількома здобувачами вищої освіти.

Результати роботи в семестрі оцінюються за 100 бальною системою з подальшим переведенням у 4-бальну та систему ECTS за наступною шкалою:

Розподіл балів, які отримують здобувачі денної форми навчання:

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

В т.ч.: 20 (8*1,35) балів - знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях систематичність та активність роботи на практичних заняттях ; 10 (8*0,65) балів - виконання завдань для

самостійної роботи відповідної теми;

10 балів (2*5) модульні
контрольні роботи

5 балів науково-дослідницька
робота

5 балів професійні комунікації за
компонентом

Усього 50 балів за поточний
контроль.

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форми навчання

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

T1, В т.ч.: 10 балів (4*2,5)

- знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях систематичність та активність роботи на семінарських заняттях ; 20 балів - виконання і захист завдань для самостійної роботи;

10 балів (2*5) модульні контрольні роботи

5 балів науково-дослідницька
робота

5 балів професійні комунікації за
компонентом

Максимальна кількість балів за поточним контролем складає 50 балів.

Критерії оцінювання відповіді на семінарських
заняттях

Оцінка «відмінно»

Відповідь здобувача базується на самостійному творчому мисленні. Знання питання, належне висвітлення питання, вміння складати тезисний план відповіді і вміло користуватись понятійним апаратом. Відповідь грамотно та логічно побудована. Здобувач без зволікань дає відповідь на основні та додаткові питання. Програмний матеріал засвоєно повністю. Ґрунтовні знання першоджерел, нормативно - правових актів, вміння робити узагальнення та висновки, використовуючи додаткову літературу.

Оцінка «добре»

Відповідь здобувача базується на самостійному аналізі даного питання. Належні знання структури тексту, висвітлення матеріалу - грамотно по суті. Добре засвоєння програмного матеріалу, володіння навичками і засобами виконання практичних завдань. Можливі несуттєві неточності в поясненні деяких не основних питань. Знання першоджерел, нормативно-правових актів

та іншої літератури.

Оцінка «задовільно»

Відповідь здобувача ґрунтується на рівні репродуктивного мислення. Слабкі знання структури курсу, допускає помилкові тлумачення термінів, формулювань. Спостерігається порушення послідовності у висвітленні питання. Засвоєно лише основну частину програмного матеріалу. Не достатньо володію знаннями понятійного апарату, нормативно-правового матеріалу, навичками узагальнення та висновків.

Оцінювання семестрової роботи студента здійснюється в межах 100 балів.

Результати роботи в семестрі оцінюються за 100 бальною системою з подальшим переведенням у 4-бальну та систему ECTS за наступною шкалою:

Оцінка за шкалою, що використовується в ДУЕТ	Оцінка за національною шкалою	Оцінка у формі заліку (для вибіркових дисциплін)	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	Відмінно	зараховано	A
80-89	Добре	зараховано	B
70-79			C
66-69	Задовільно	зараховано	D
60-65			E
21-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано — з можливістю повторного складання заліку	FX
0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано — з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

1. У соціальній психології виділяються наступні типи груп:
2. Які структури груп розрізняють:
3. Мала група – це
4. Мала група створює можливості для здійснення тієї або іншої спільної діяльності. Ця функція малої групи називається
5. Мала група, яка служить для індивіда своєрідним стандартом, системою відліку для себе та інших, а також джерелом формування соціальних норм і ціннісних орієнтацій, – це:
6. Розвиток малої групи в сферах ділової та емоційної активності. Яка відповідь хибна?
7.розвиток групи здійснюється через обопільне задоволення членами групи соціальних і психологічних потреб один одного.
8. вказує, що люди навчаються залежності від інших людей з самого дитинства, отримуючи любов, дружбу, допомогу, інформацію через групи (перша з таких груп – це батьківська сім'я).
9. це сукупність зв'язків, які складаються в групі.
10. це група, до якої індивід зараховує себе психологічно, а тому розділяє її цілі та норми й орієнтується на них у своїй поведінці.
11. це стандартизовані правила поведінки в малій групі, регулятори взаємин у ній.
12. ...це способи соціального контролю за поведінкою членів групи.
13.це ситуативна поведінка індивіда в умовах конкретного групового тиску (впливу) – реального чи лабораторного.
14. Визначте, до якого типу групи належте об'єднання людей (7 осіб), які застрягли в ліфті адміністративної будівлі в робочий час на четвертому поверсі.
15. Статус особистості групи це:
16. це зменшення середнього індивідуального внеску в групову роботу в міру збільшення її членів.
17. Дотримання спільних зразків поведінки, еталонів, стереотипів, прийнятих
18. Груповий ефект, почуття належності до групи

19.залежність динаміки змін групової активності від реальних обставин чи поставленої мети.
20.циклічне чергування позитивних і негативних емоцій (емоційних станів), які переживає група залежно від значущих для її членів умов, обставин та подій (часу доби, дня тижня)
21.втрата людиною у тісному зіткненні з іншими людьми не лише персонального простору, а й статі, віку, національності, соціального статусу
22. ... різке зниження у людини бажання надавати допомогу кому-небудь
23.це когнітивне упередження, при якому загальне враження про людину, продукт чи компанію впливає на його думку про конкретні риси
24.спрямованість групових інтересів, цілей і норм поведінки проти інтересів, цілей і норм окремих груп чи всього суспільства.
25. це повернення дій або інформації, спрямованих проти когось, на
26. ... це тенденція сприяти членам своєї групи на противагу членам інших груп.
27. це розповсюдження в групі ідей, цілей, норм, цінностей.
28. ... це додаткова інтелектуальна енергія, яка виникає при об'єднанні людей у групу і яка виявляється в груповому результаті, котрий перевищує суму індивідуальних результатів.
29. Міжособистісні відносини можуть бути:
30. Суспільні очікування починають домінувати над особистими потребами
31. Конформність це:
32. До якої з груп соціально-психологічних методів належать: спостереження, опитування (інтерв'ю, анкетування), бесіда, безслівна комунікація?
33. Референтна група – це
34. Лідерство – це процес:
35. Про який метод йдеться: «Систематичне, цілеспрямоване сприймання, фіксація психічних явищ з метою вивчення їх специфічних змін за певних умов, аналізу і використання в практичній діяльності»?
36. Про який метод йдеться: «теорія вивчення міжособових відносин, автором якої є австрійсько-американський психолог та соціолог Якоб Морено.

37. Як називається форма особистісного спілкування, в якій здійснюється вплив на партнера з метою реалізації власних намірів?

Засновником соціологічного напрямку дослідження малих груп був:

38. «Коллективні уявлення», які змушують людину діяти у заданому соціумом напрямі досліджував.

39. Форми впливу особистості на оточуючих

40. Які функції НЕ виконує мала група?

41. Засновником соціометричного спрямування дослідження малих груп був:

42. Визначте, до якого типу належить група з 15 осіб, якщо відомо, що: вони майже не знають один одного; їх усіх знає особа, яка не входить до цієї групи; члени групи ніколи не збираються разом.

43. Визначте, до якого типу належить група з 15 осіб, якщо відомо, що: ці люди добре знають один одного; часто бувають разом; у них є керівник, призначений у цю групу.

44. Визначте, до якого типу групи належить об'єднання людей (15 осіб), якщо вони вже час чекають на зупинці приміський автобус, що запізнюється.

45. Навіюваність у соціальній психології це:

46. це відносно невелика (менше половини) частина групи або окремих індивідів, які розділяють інші, ніж представники більшості, норми й цінності і які не мають авторитету, влади або престижу, які дозволили б їм поширювати свої погляди

47.....це один з процесів групової динаміки, який характеризує міру прихильності до групи її членів

48. Що є основною ідеєю ситуативного підходу до лідерства?

49. Функції лідерства:

адміністративно-організаційна; стратегічна; експертно-консультативна; комунікативна; виховна; психотерапевтична; функція представництва

50. Функції керівництва:

51.спрямований на виявлення особистісних характеристик ефективних лідерів/ керівників.

52.досліджує стилі поведінки успішних лідерів керівників.

структурний підхід

53. ... це відмирання середніх думок і посилення початкових уподобань членів групи.

54. ... це стиль мислення людей, повністю включених у групу, для яких прагнення до однодумності важливіше, ніж реалістична оцінка можливих варіантів дій.

55..... це процес інтерпретації керівником і підлеглими поведінки один одного.

56...це здатність членів групи узгоджувати свої дії й оптимізувати міжособистісні стосунки в різних видах спільної діяльності.

57. У науковій літературі описано чотири дослідницькі підходи вивчення конфліктів у малих групах. Який зайвий?

58....це просторове розташування членів групи і його вплив на функціонування групи.

59..... це розміщення особи або групи в певному фізичному просторі, а також контроль над цим простором і над об'єктами, що знаходяться в ньому.

60. У науковій літературі описано чотири дослідницькі підходи вивчення конфліктів у малих групах. Про який йдеться мова: «розглядає особливості проявів конфлікту залежно від рівня розвитку групи.»?

61. Групова територіальність не є однорідною; вона поділяється на види просторів (С. Лайсмен і М. Скотт). Який зайвий?

62.....це своєрідний дозвіл групи на відхилення від групових норм, який надається її членам. Чим вище статус члена групи, тим більшим є цей дозвіл.

63. До найпопулярніших динамічних моделей належать моделі групової структури та інших учених. Описуючи поступові зміни в груповій структурі, ці моделі пояснюють ряд аспектів життєдіяльності групи, котрі є необхідними для розуміння групової динаміки, а також організації діяльності групи.

64. Засновником школи «групової динаміки» як напряму дослідження малих груп був:

65. Теорія лідерства як функції групи була запропонована:

66. До функцій управління відносяться:

67. Соціальна фасилітація у перше цей ефект описав у 1897 р. американський психолог

68. Групова ідентичність. Цей ефект ґрунтовно описали наприкінці 70-х рр. ХХ ст.
- 69....це сукупність інформаційних зв'язків між членами групи.
70. Скільки рівнів ієрархії утворює сумісність у малій групі?
71. У науковій літературі можна зустріти різні класифікації сумісності. Одна з найвідоміших належить М. Шоу. Скільки типів сумісності?
72. У науковій літературі описано чотири дослідницькі підходи вивчення конфліктів у малих групах. Про який йде мова: «розглядає конфлікт як зіткнення несумісних мотивів, цілей, намірів учасників взаємодії. Цей підхід ґрунтується на основних положеннях теорії кооперації та конкуренції М. Дойча»?
73. Перші експерименти по вивченню групової скупченості були проведені Дж. Фрідманом та його колегами у.... році.
74. Основними напрямками дослідження малої групи у західній психології є:
75. В залежності від характеру взаємодії між людьми, розрізняють наступні групи:
- 76...це оптимізація фізіологічних процесів, яка веде до підвищення життєздатності під час об'єднання тварин одного виду в групи.
- 77.... це вибір кожним членом групи певного місцеположення, а також вплив останнього на внутрішньогрупову взаємодію і статус.
- 78..... це розміщення особи або групи в певному фізичному просторі, а також контроль над цим простором і над об'єктами, що знаходяться в ньому.
- 79..... це метод аналізу та візуалізації конфліктів, який допомагає зрозуміти його структуру, учасників, їхні позиції, інтереси та динаміку розвитку. Ця методика була розроблена шведським професором Йоганом Галтунгом, одним із засновників дисципліни «дослідження миру».
- 80.Згуртованість колективу та навіюваність у взаємодії його членів:
- 81.На рівні міжособистісних стосунків існує п'ять стилів розв'язання конфліктів, яка відповідь зайва.
- 82.Який варіант не є найпоширенішою причиною внутрішньогрупового конфлікту?
83. Форма проведення групової дискусії, відповідно до умов якої відбувається стимулювання творчої активності членів групи з подальшим

обговоренням і критичним аналізом вироблених ідей, називається:

84. До перших класичних експериментів, пов'язаних з дослідженням малих груп, належать експерименти...

85. Про яку модель розвитку малої групи в сфері ділової активності йдеться, в моделі Е. Мабрі, латентна фаза, адаптаційна фаза, інтеграційна фаза, фазадосягнення необхідного рішення?

86. Найпопулярнішою двомірною моделлю розвитку малої групи є модель Б. Такмена. Скільки фаз проходить група, за цією моделлю?

87. Про яку модель йдеться: «Відповідно до даної моделі, індивід, як правило, підкорюється тиску групи і цим забезпечує емоційну підтримку та психологічний захист з її боку. Група, у свою чергу, досягає рівноваги, стабільності та згуртованості»?

88. Згуртованість визначається як наслідок дії мотивів, котрі спонукають індивідів зберігати своє членство в групі. Так, Д. Картрайт виділивгрупи чинників, які забезпечують згуртованість малої групи:

89. Експектації це:

90. Що означає це визначення — психологічний стан групи, який характеризується максимальною міцністю внутрішньогрупових зв'язків, високою солідарністю і кооперативністю членів, позитивним емоційним забарвленням переживання групової ідентичності, єдністю настановлень, позицій, життєвих орієнтирів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Біла О.Г. Соціально-психологічні детермінанти особистісного становлення психолога-практика // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України / За редакцією С.Д. Максименка. - К.: ГНОЗІС, 20032.- Т. V.- Ч.6.- С. 18-22.
2. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Психологія: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 288 с.
3. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності: 2-ге видання. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 256 с.
4. Савчин М.В., Гавриш З.С. Вступ до спеціальності: Психолог, практичний психолог: Навчальний посібник. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 400 с.
5. Основи практичної психології / В. Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко. - К.: Либідь, 2001. - 534 с.
6. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навчальний посібник; 3-тє видання / Ю.О. Приходько. - К.: Каравела, 2012. – 248 с.

Додаткова:

1. Жіночі права: крок за кроком: Практичний посібник з використанням міжнародного закону про права людини і механізми захисту прав жінок у контексті прав людини: переклад з англ.- К.: Основи, 1999.- 236 с.
2. Матвеева М.П. Організація роботи шкільного психолога: Методичні рекомендації. - Кам'янець-Подільський: Інформаційно-видавничий відділ Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, 2001. - 36 с.
3. Панок В.Г. Основні напрями професійного ставлення особистості практичного психолога у вищій школі // Практична психологія та соціальна робота. - 2003.- № 4. - С. 14-17.
4. Положення про психологічну службу системи освіти України // Практична психологія та соціальна робота. - 2000. - № 2. - С.43-58.
5. Права дитини: Від витоків до сьогодення: Збірник текстів методичних та інформаційних матеріалів. - К.: Либідь, 2002.- 280 с.
6. Сидоренко І.С. Актуальні напрями роботи психолога в організаціях малого бізнесу // Актуальні проблеми психології. Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. - Т. 4. - К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка, 2002.- С. 211-213.
7. Скоков С.І. Психологічна служба в установах кримінально-виконавчої системи України // Практична психологія та соціальна робота. - 2002. - № 6. - С. 54-58.